

Редакцијски пречишћен текст

На основу тачке 14. подтачке 2) Одлуке о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 102/03), Одлуке о вршењу оснивачких права у Директорату цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 53/06) и Закључка о промени назива Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 12/07) и члана 152. став 4. Закона о ваздушном саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 44/99, 73/00 и 70/01 и „Службени гласник РС”, број 101/05),

Савет Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије прописује

ПРАВИЛНИК

о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова

„Службени гласник РС“, бр. 101 од 4. новембра 2008, 16 од 6. марта 2009, 93 од 10 новембра 2009, 14 од 17. марта 2010, 55 од 14. јуна 2016 - [др. правилник](#), 9 од 2. фебруара 2018 - [др. правилник](#)

НАПОМЕНА ИЗДАВАЧА: Престале су да важе одредбе Правилника које се односе на чланове посаде авиона у јавном авио-превозу, изузев чланова посаде авиона којима се обавља авио-такси превоз, хитан медицински превоз или којима управља један пилот, даном ступања на снагу Правилника о обављању јавног авио-превоза и некомерцијалног летења ("Службени гласник РС", број 55/2016), односно 22. јуна 2016. године (види члан 7. Правилника - 55/2016-10).

Глава прва

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником се прописује организација радног времена чланова посаде ваздухоплова у јавном авио-превозу (у даљем тексту: члан посаде), здравствене мере и мере заштите на раду чланова посаде, као и посебни услови у погледу организације радног времена чланова посаде код превоза у циљу пружања хитне медицинске помоћи, пружања услуга из ваздуха, школовања и обуке ваздухопловног особља и панорамских летова.

Обим примене

Члан 2.

Одредбе овог правилника примењују се на правно лице или предузетника који обавља делатност из члана 1. овог правилника и има седиште или пребивалиште на територији Републике Србије (у даљем тексту: ваздухопловни субјекат).

Право ваздухопловног субјекта да одреди повољније услове

Члан 3.

Ваздухопловни субјекат има право да одреди повољније услове за члана посаде од услова који су прописани овим правилником.

Значење израза

Члан 4.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) посада ваздухоплова (*Crew members*) је скуп лица која имају одговарајућу летачку дозволу, а чије су дужности везане за управљање ваздухопловом за време лета (летачка посада) или лица која имају дозволу/потврду о обучености, а чије су дужности везане за сигурност лица укрцаних у ваздухоплов (кабинска посада);

2) сектор (*Sector*) је лет који започиње у једном, а завршава се у истом или другом месту.*

3) дужност (*Duty*) је било који задатак који је члану посаде доделио ваздухопловни субјекат;

4) летачка дужност (*Flight Duty*) је дужност коју члан посаде врши у или на ваздухоплову;

5) активни члан посаде (*Operating Crew Member*) је члан посаде који врши летачке дужности током целог лета или током било којег дела лета;

6) појачана летачка посада (*Augmented Flight Crew*) је летачка посада коју чини већи број чланова од најмањег прописаног броја чланова, тако да за време лета сваки члан посаде може своју дужност да преда другом члану летачке посаде који је оспособљен и овлашћен да врши дужност која му се предаје;

7) појачана кабинска посада (*Augmented Cabin Crew*) је кабинска посада коју чини већи број чланова од најмање прописаног броја чланова;

8) радно време (*Duty Time*) је период који траје од тренутка кад се члан посаде јави на дужност по захтеву ваздухопловног субјекта до тренутка кад буде ослобођен свих дужности;

9) време летачке дужности (*Flight Duty Period*) је период у коме члан посаде врши летачку дужност и траје од тренутка кад ваздухопловни субјекат захтева од члана посаде да се јави на дужност у вези са извршењем једног или више летова, до тренутка кад члан посаде после последњег лета изврши послеслетне дужности;

10) време лета (*Block Time*) је период који траје од тренутка кад се мотор или пропелер покрене ради полетања или ваздухоплов први пут покрене с паркинг позиције до тренутка кад се ваздухоплов потпуно заустави на одређеној паркинг позицији и потом потпуно зауставе сви мотори или пропелери;

11) време јављања на дужност је сат и минут у коме је члан посаде дужан да се јави на дужност по захтеву ваздухопловног субјекта;

12) дежурство (*Stand by*) је период у коме је члан посаде спреман да се, на захтев ваздухопловног субјекта, одмах јави на летачку или другу дужност или на позиционирање;

13) одмор (*Rest Period*) је период у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и дежурстава;

14) време превоза (*Traveling Time*) је период који члан посаде проведе у путовању од места становања или места одмора до унапред одређеног места јављања на дужност, и обратно;

15) прекид (*Break*) је период краћи од одмора, у коме је члан посаде ваздухоплова ослобођен свих дужности, али се рачуна у радно време;

16) подељено радно време (*Split Duty*) је период у коме се летачка дужност врши на два или више сектора, под условом да је вршење било којих од сектора раздвојено прекидом;

17) локални дан (*Local Day*) је период од 24 сата који почиње у 00,00 сати по локалном времену;

18) локална ноћ (*Local Night*) је сваки период од осам сати који траје између 22 сата и осам сати ујутро по локалном времену;

19) период најниже дневне активности организма (*Window Of Circadian Low-WOCL*) је период између 2:00 сата и 05:59 сати; период најниже дневне активности организма унутар подручја од три временске зоне од матичног аеродрома рачуна се према локалном времену на матичном аеродрому. Ван подручја од три временске зоне од матичног аеродрома, у првих 48 сати после одласка из временске зоне на матичном аеродрому период најниже дневне активности организма рачуна се према локалном времену на матичном аеродрому, а после тог времена рачуна се према локалном времену у месту доласка;

20) слободан дан (*A single day free of duty*) је период у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и који у непрекинутом временском следу обухвата најмање локалну ноћ, наредни локални дан и наредну локалну ноћ. Време одмора може да чини део слободног дана;

21) матични аеродром (*Home Base*) је аеродром који ваздухопловни субјекат одређује за сваког члана посаде, на коме члан посаде у редовним приликама започиње и завршава радно време и при свему томе сам себи обезбеђује смештај; ваздухопловни субјекат може да одреди само један матични аеродром за сваког члана посаде;

22) одговарајући смештај (*Accommodation*) је прикладно намештена соба са лежајем и минималним нивоом буке у којој могу да се контролишу светло и температура;

23) позиционирање (*Positioning*) је превоз члана посаде који је на дужности, а није активни члан посаде, из једног места у друго, по налогу ваздухопловног субјекта.

*Службени гласник РС, број 93/2009

Глава друга

ОДРЕДБЕ О ОРГАНИЗАЦИЈИ РАДНОГ ВРЕМЕНА, ЗДРАВСТВЕНИМ МЕРАМА И МЕРАМА ЗАШТИТЕ НА РАДУ ЧЛАНОВА ПОСАДЕ ВАЗДУХОПЛОВА У ЈАВНОМ АВИО-ПРЕВОЗУ

Основне обавезе ваздухопловног субјекта

Члан 5.

Ваздухопловни субјекат дужан је тако да планира распоред радног времена члана посаде како обим посла не би угрозио његово здравље, ни сигурност у цивилном ваздухопловству, а да члану посаде смањи монотонију рада.

Ваздухопловни субјекат дужан је да о планираном распореду радног времена благовремено обавести члана посаде, како би му омогућио да планира одговарајући одмор.

Остале обавезе ваздухопловног субјекта у планирању радног времена и трајања летачке дужности

Члан 6.

При планирању распореда радног времена, ваздухопловни субјекат дужан је да обезбеди сразмеру између учесталости и трајања летачке дужности, с једне стране, и учесталости и трајања одмора, с друге стране, и да што више смањи негативан утицај који има на члана посаде рад с пуним радним временом уз најкраћи одмор.

При планирању трајања летачке дужности, ваздухопловни субјекат је дужан да избегне наизменично смењивање дневних и ноћних летачких дужности, позиционирање члана посаде којим се озбиљно ремети њихов редован ток спавања и вршења дужности и да спречи наступање претераног замора који би члану посаде отежао да с прихватљивим нивоом сигурности врши летачку дужност.

Ваздухопловни субјекат је дужан да обавести члана посаде о слободним данима које је предвидео за њега, најмање седам дана пре почетка коришћења слободних дана. Приликом планирања слободних дана мора да се води рачуна да се слободни дани, кад год је то могуће, користе у месту становања члана посаде.*

*Службени гласник РС, број 93/2009

Посебна обавеза ваздухопловног субјекта

Члан 7.

Ваздухопловни субјекат мора да планира обављање летачке дужности тако да члан посаде буде поштеђен замора како би своје дужности обављао са задовољавајућим нивоом сигурности у свим околностима.*

*Службени гласник РС, број 93/2009

Елементи Оперативног приручника

Члан 8.

Ваздухопловни субјекат дужан је да, у складу са одредбама овог правилника, у свом оперативном приручнику пропише:

– ограничења радног времена, трајања летачке дужности и одмора за сваког члана посаде;

– услове под којима радно време и трајање летачке дужности могу да се продуже, а одмор скрати;

– процедуру по којој се Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) обавештава о продужењима радног времена и трајања летачке дужности;

– начин упућивања захтева члану посаде којим му се омогућује довољно времена за јављање на дужност;

– време које је стварно потребно за вршење претполетних и послеслетних дужности;

– овлашћење вође ваздухоплова да захтева да претполетне и послеслетне дужности трају дуже;

– прихватљиви ниво буке, температуре, светла и вентилације ваздуха ако члан посаде на дужности проводи прекид у ваздухоплову, при чему члан посаде мора имати могућност контроле над температуром и вентилацијом ваздуха.

Одредбе Оперативног приручника о ограничењу и прекорачењу радног времена, трајању летачке дужности, трајању лета и одмора члана посаде подлежу одобрењу Директората.

Планирање реда летења

Члан 9.

Ваздухопловни субјекат дужан је да тако планира ред летења да при његовом извршењу не прекорачи прописано трајање летачке дужности.

Кад стварни показатељи укажу да је при извршењу реда летења прекорачено трајање летачке дужности у више од 33% случајева у сезони реда летења, ваздухопловни субјекат дужан је да усклади ред летења с распоредом летачких дужности.

Обавезе члана посаде

Члан 10.

Члан посаде не сме да започне вршење летачке дужности ако је свестан да, услед премора или неког другог разлога, не може да изврши летачку дужност с прихватљивим

нивоом сигурности, нити сме да вршење летачке дужности започне супротно некој другој одредби овог правилника.

Члан посаде дужан је да планира и користи одмор на такав начин да отклони замор који је настао вршењем дужности.

Члан летачке посаде дужан је да уредно и редовно води књижицу летења у којој тако бележи детаље о извршеним летачким дужностима, и то тако да забележени подаци не могу да се избришу.

Ограничење радног времена

Члан 11.

Престао је да важи (види члан 9. Правилника - 9/2018-56)

Ограничење времена лета

Члан 12.

Престао је да важи (види члан 9. Правилника - 9/2018-56)

Ограничење трајања летачке дужности – авиони

Члан 13.

Летачка дужност може да траје најдуже 13 сати у току 24 сата.

Најдуже трајање летачке дужности у току 24 сата скраћује се по 30 минута за сваки сектор, почевши од трећег сектора па надаље, при чему најдуже скраћење износи два сата.

Кад летачка дужност почне у периоду најниже дневне активности организма, најдуже трајање летачке дужности се скраћује за време које улази у тај период, а најдуже за два сата, а кад се летачка дужност завршава у периоду најниже дневне активности организма или га потпуно обухвата, најдуже трајање летачке дужности скраћује се за половину времена у којој је летачка дужност вршена у том периоду.

Ограничење трајања летачке дужности – хеликоптери

Члан 14.

Најдуже време летачке дужности у току 24 часа износи:

- 10 часова код хеликоптера са једним чланом посаде,
- 11 часова код хеликоптера са више чланова посаде.

Најдуже време лета у току 24 часа износи:

- 7 часова код хеликоптера са једним чланом посаде,
- 8 часова код хеликоптера са више чланова посаде.

Када летачка дужност започиње у периоду најниже дневне активности организма, најдуже време летачке дужности скраћује се за време које улази у тај период, а највише

за два часа, а кад се летачка дужност завршава у периоду најниже дневне активности организма или га потпуно обухвата, најдуже трајање летачке дужности скраћује се за половину времена у којој је летачка дужност вршена у том периоду.

Трајање летачке дужности на хеликоптеру са једним чланом посаде може да се продужи за један сат у случају позиционирања.

Члан летачке посаде хеликоптера који лети кратке летове који се понављају, са просеком од десет или више слетања, мора имати прекид од најмање 30 минута ван хеликоптера за свака три сата времена летачке дужности.

При извршавању сложенијих послова, као што је дизање и спуштање терета, непрекидно време летачке дужности члана посаде хеликоптера не сме да износи више од 3 часа.

Продужење трајања летачке дужности

Члан 15.

Најдуже трајање летачке дужности у току 24 сата може, ако је то претходно планирано, да се продужи за један сат.

Кад трајање летачке дужности улази у период најниже дневне активности организма за два сата или мање, продужење трајања летачке дужности дозвољено је само ако се планира за највише четири сектора, а кад трајање летачке дужности улази у период најниже дневне активности организма више од два сата – продужење трајања летачке дужности дозвољено је само ако се планира за највише два сектора.

Забрањено је да се трајање летачке дужности продужи више од два пута у било којих седам узастопних дана или ако вршење летачке дужности обухвата шест или више сектора.

Кад се планира продужење трајања летачке дужности, онда се одмор који следи повећава за по два сата пре и после лета или за четири сата после лета.

Кад се трајање летачке дужности узастопно продужава, онда одмор који следи пре и после лета мора да се узастопно користи.

Кад продужено трајање летачке дужности започне између 22:00 и 04:59 сати, ваздухопловни субјекат дужан је да ограничи трајање летачке дужности на 11 сати и 45 минута.

Најдуже трајање летачке дужности члана кабинске посаде може да се продужи највише за један сат, ако се он јавља на летачку дужност пре члана летачке посаде.

Одредбе овога члана не примењују се на посаду ваздухоплова с једним чланом и на летове ради пружања хитне медицинске помоћи.

Позиционирање

Члан 16.

Време које члан посаде проведе на позиционирању рачуна се у радно време.

Позиционирање члана посаде које се одвија после јављања на летачку дужност, а пре сектора на коме је он активан члан посаде, рачуна се у трајање летачке дужности, али се не рачуна у број сектора на којима је вршена летачка дужност.

Ако позиционирање члана посаде следи после сектора на коме је он био активан члан посаде, трајање позиционирања се, за потребе израчунавања наредног одмора, додаје трајању претходне летачке дужности.

Продужење трајања летачке дужности услед прекида

Члан 17.

Ако се летачка дужност састоји од два или више сектора одвојених прекидом, од којих један може бити у сврху позиционирања које се рачуна као сектор, време летачке дужности може се продужити само ако је прекид дужи од 3 сата, а краћи од 10 сати. У том случају, трајање летачке дужности може се продужити за половину трајања прекида.*

Прекид не обухвата време које је потребно за извршавање непосредних послеслетних и претполетних дужности.**

Ваздухопловни субјекат мора у вези с прекидом да обезбеди:**

– мирно и удобно место које није доступно јавности, ако прекид траје три сата или краће;**

– одговарајући смештај, ако прекид траје дуже од три сата.**

Изузетно, прекид који траје три сата или краће може да се одвија у кабини ваздухоплова на земљи, без присуства путника.**

Одредбе овога члана не примењују се на посаду ваздухоплова са једним чланом и на летове ради пружања хитне медицинске помоћи.

*Службени гласник РС, број 93/2009

**Службени гласник РС, број 14/2010

Одмор

Члан 18.

Одмор члана посаде пре почетка летачке дужности на матичном аеродрому траје најмање онолико колико је трајала претходна летачка дужност или 12 сати, зависно од тога шта је **дуже***.

Одмор члана посаде пре почетка летачке дужности ван матичног аеродрома траје најмање онолико колико је трајала претходна летачка дужност или десет сати, зависно

од тога шта је **дуже***. Кад се члан посаде одмара ван матичног аеродрома, ваздухопловни субјекат дужан је да члану посаде омогући спавање од најмање осам сати, не рачунајући у то превоз и време које је члану посаде потребно за остале физиолошке потребе.

Кад је одмор члана посаде планиран ван матичног аеродрома, ваздухопловни субјекат је дужан да члану посаде обезбеди одговарајући смештај, а трајање одмора члана посаде се продужава за време које износи разлику у временским зонама између матичног аеродрома и аеродрома на коме је одмор планиран.

Изузетно, на писмени захтев ваздухопловног субјекта, Директорат може одобрити да се трајање одмора, **скрати***. Одобрење се издаје под условом да ваздухопловни субјекат пружи доказе да, узимајућу у обзир све околности, скраћење неће довести до угрожавања потребног нивоа сигурности.

Ваздухопловни субјект је дужан да обезбеди члану посаде недељни одмор у трајању од најмање 36 сати, а који укључује две локалне ноћи, с тим што од окончања претходног до започињања наредног недељног одмора може проћи највише 168 сати. Директорат може, на захтев ваздухопловног субјекта, одобрити да друга локална ноћ у оквиру недељног одмора започне у 20:00 часова, ако је недељни одмор трајао најмање 40 сати.

*Службени гласник РС, број 93/2009

Продужење трајања летачке дужности услед одмора у току лета

Члан 19.

Када се лет обавља с најмањим прописаним бројем чланова летачке посаде, трајање летачке дужности не сме да се продужи услед одмора у току лета.

У току лета са појачаном летачком посадом трајање летачке дужности може, ако је то претходно планирано, да се продужи услед одмора у току лета:

1) за два сата, ако сваки члан летачке посаде може да напусти своје радно место у периоду које износи 25% од укупног трајања лета;

2) за четири сата, ако сваки члан летачке посаде може да напусти своје радно место у периоду које износи 50% од укупног трајања лета.

Ако се трајање летачке дужности продужава за два сата, кабинска посада мора да се појача са најмање једним чланом, а ако се трајање летачке дужности продужава за четири сата, са најмање два члана.

Ваздухопловни субјекат дужан је да, у случају обављања лета са појачаном кабинском посадом, пропише распоред рада за сваког члана кабинске посаде.

Ваздухопловни субјекат дужан је да члану посаде обезбеди одговарајуће услове за одмор у току лета. Члану летачке посаде мора да се обезбеди седиште с покретним насловом које је одвојено и заклоњено од пилотске кабине и путника ако летачка дужност траје до 16 сати, а лежај ако летачка дужност траје преко 16 сати. Члану кабинске посаде обезбеђује се седиште.

Одмор који следи после продужења трајања летачке дужности ради одмора у току лета, продужава се за шест сати.

Право вође ваздухоплова да одступи од ограничења

Члан 20.

Ако после започињања летачке дужности наступе прилике које нису могле да се предвиде, вођа ваздухоплова може да одступи од прописаног ограничења трајања радног времена и летачке дужности и да их продужи, као и да скрати одмор. Пре доношења одлуке о томе, он је дужан да се договори са осталим члановима посаде.

При томе, трајање летачке дужности из члана 13. овог правилника не може да се продужи више од два сата, изузев ако је посада ваздухоплова појачана, у ком случају летачка дужност може да се продужи највише за три сата.

Ако у току летачке дужности на последњем сектору дође, због наступања прилика које нису могле да се предвиде у време полетања, до прекорачења дозвољеног продужења трајања летачке дужности из претходног става овог члана, лет може да се настави ка планираном одредишном или алтернативном аеродрому. У том случају, одмор који следи по завршетку летачке дужности може да се скрати, али тако да не траје краће од одмора који је прописан чланом 18. овог правилника.

Вођа ваздухоплова, у посебним околностима, које би могле довести до озбиљног замора члана посаде ваздухоплова може, после договора са чланом посаде који је у питању, донети одлуку којом ће скратити трајање летачке дужности и/или продужити одмор у циљу отклањања или смањења штетног утицаја посених околности на сигурност обављања лета.

Подношење извештаја о одступањима

Члан 21.

Вођа ваздухоплова који продужи трајање летачке дужности или скрати одмор дужан је да ваздухопловном субјекту поднесе извештај о томе, на обрасцима чију садржину прописује Директорат.

Ако вођа ваздухоплова продужи трајање летачке дужности или скрати одмор дуже од једног сата, ваздухопловни субјекат дужан је да Директорату достави извештај о томе, у року од 28 дана од када је продужено трајање летачке дужности или је скраћен одмор.

Директорату се уз извештај прилаже и копија извештаја коју је вођа ваздухоплова поднео ваздухопловном субјекту.

Обрасци из става 1. овог члана приложени су уз овај правилник као Прилог I и II и чине његов саставни део.

Дежурство

Члан 22.

Ваздухопловни субјекат дужан је унапред да обавести члана посаде о врсти, распореду, започињању и завршетку дежурства.

Дежурство члана посаде не сме да траје дуже од 12 сати.

Према месту вршења, дежурства члана посаде се деле на дежурства на аеродрому и остала дежурства (код куће или у одговарајућем смештају).

Дежурство на аеродрому

Члан 23.

Дежурство на аеродрому траје од када се члан посаде јави на дужност на предвиђеном месту на матичном аеродрому до престанка планираног дежурства.

Дежурство на аеродрому се потпуно рачуна у радно време члана посаде.

Кад члан посаде током дежурства на аеродрому буде позван да преузме летачку дужност, рачуна се да је започео летачку дужност од тренутка кад се јавио на дежурство.

Кад члан посаде током дежурства на аеродрому не буде позван на летачку дужност, његов одмор мора да траје онолико колико је то прописано чланом 18. овог правилника.

Ваздухопловни субјекат мора да члану посаде који дежура обезбеди удобно и мирно место, коме је ограничен приступ.

Када је члан посаде на дежурству ван матичног аеродрома, а непосредно после позиционирања или завршетка летачке дужности, трајање дежурства се скраћује за време које је проведено у позиционирању или на летачкој дужности.

Остала дежурства

Члан 24.

Дежурство члана посаде код куће или у одговарајућем смештају који му је обезбедио ваздухопловни субјекат рачуна се у радно време умањено за половину.

Кад је члан посаде позван да се с дежурства код куће или у одговарајућем смештају јави на летачку дужност, трајање летачке дужности смањује се за половину извршеног дежурства уколико је дежурао краће од шест сати, а кад је члан посаде пре позива да се јави на летачку дужност дежурао више од шест сати, планирано трајање летачке дужности смањује се за трајање дежурства.

Кад је члан посаде позван с дежурства на летачку дужност, обавеза дежурства престаје кад члан посаде прими позив на летачку дужност.

У случају да ваздухопловни субјекат одлучи да прекине дежурство члана посаде код куће или у одговарајућем смештају пре планираног истека, дежурство престаје кад члан посаде прими обавештење да му је дежурство престало.

Исхрана

Члан 25.

Ваздухопловни субјекат мора да омогући члану посаде:

- хладан оброк и пиће, ако летачка дужност траје до шест сати;
- хладни оброк, топли оброк и пиће, ако летачка дужност траје дуже од шест сати.

Записи о радном времену, трајању летачке дужности и одмору

Члан 26.

Ваздухопловни субјекат мора да води записе о сваком члану посаде, који садрже податке о:

- радном времену;
- трајању летачке дужности;
- трајању лета;
- одморима и слободним данима.

Ваздухопловни субјекат дужан је да чува записе и тако омогући да се поштују сви захтеви који су прописани овим правилником. Копије записа доступне су члану посаде, на његов захтев.

Ако записи које води ваздухопловни субјекат не обухватају све податке који су прописани, члан посаде мора да води личне записе који садрже исте податке које је требало да садрже записи ваздухопловног субјекта.

На захтев било ког ваздухопловног субјекта који намерава да користи услуге члана посаде и пре започињања летачке дужности, члан посаде дужан је да покаже запис који је о њему водио претходни ваздухопловни субјекат или личне записе, ако записи које је водио претходни ваздухопловни субјекат не обухвата све податке који су прописани.

Записи се чувају најмање 24 месеца од датума кад су последњи пут уписани подаци у њих.

Ваздухопловни субјекат мора посебно да чува све извештаје вође ваздухоплова о продужењу радног времена, трајања летачке дужности и скраћењу одмора, најмање шест месеци од када је продужено радно време, трајање летачке дужности, трајање лета или скраћен одмор.

Записи ваздухопловног субјекта и члана посаде достављају се Директорату, на његов захтев.

Мешовити послови

Члан 27.

Кад члан посаде врши дужности које непосредно претходе његовом јављању на летачку дужност, трајање летачке дужности се скраћује за време које је провео на претходним дужностима.

Кад члан посаде по завршетку летачке дужности врши друге дужности, његов одмор започиње кад се заврше све дужности, а трајање одмора одређује се према трајању летачке дужности.

Када члан летачке посаде у току трајања једне летачке дужности обавља летачке дужности и на хеликоптеру и на авиону, примењују се она правила о одређивању радног времена и трајања летачке дужности која су повољнија за члана посаде.

Када члан летачке посаде, у току трајања једне летачке дужности, обавља летачке дужности и на ваздухоплову са једним и на ваздухоплову са више чланова посаде, примењују се она правила о одређивању радног времена и трајања летачке дужности која су повољнија за члана посаде.

Време превоза

Члан 28.

Време превоза се не рачуна у позиционирање и радно време члана посаде.

Кад време превоза до матичног аеродрома прелази 1 сат и 30 минута, члан посаде дужан је да себи организује привремени смештај да би смањио трајање превоза.

Кад ваздухопловни субјекат захтева да се члан посаде јави на дужност на аеродром који није матични, време превоза до места јављања на дужност се рачуна као позиционирање, умањено за 1 сат и 30 минута.

Слободни дани

Члан 29.

Члан посаде има право на:

– најмање седам локалних дана сваког календарског месеца, у које може да се урачуна прописани одмор;

– најмање 96 локалних дана у свакој календарској години, у које може да се урачуна прописани одмор.

Годишњи одмор

Члан 30.

Члан посаде има право на плаћени годишњи одмор од најмање четири недеље (28 календарских дана), или на сразмерни део годишњег одмора, ако његов радни однос траје мање од једне године.

Плаћени годишњи одмор не сме да се замени с неким другим обликом накнаде, изузев у случају престанка радног односа.

Заштита на раду

Члан 31.

Ваздухопловни субјекат дужан је да члану посаде омогући одговарајућу здравствену заштиту и заштиту на раду, према природи посла члана посаде.

Члану посаде морају увек да буду доступне одговарајуће установе и друге службе здравствене заштите и одговарајуће службе заштите на раду.

Здравствени преглед

Члан 32.

Ваздухопловни субјекат дужан је да омогући члану посаде да пре ступања на дужност обави бесплатан здравствени преглед, те да му, на основу резултата тог прегледа, омогући бесплатне периодичне здравствене прегледе. Ови здравствени прегледи нису ни у каквој вези с прегледима који се обављају ради стицања, продужења и обнављања дозвола и овлашћења и могу да се обављају у систему здравствене заштите.*

Подаци са здравственог прегледа представљају службену тајну и не смеју да се открију без писменог пристанка члана посаде на кога се односе.

Члан посаде са здравственим проблемима који су настали као последица вршења дужности у ноћним условима, мора бити премештен, кад год је то могуће, на летачку или другу дужност која се врши дању.

*Службени гласник РС, број 93/2009

Рад на уређајима за симулирано летење

Члан 33.

Време које је проведено на уређају за симулирање летења, као и 1 сат и 30 минута пре тога и 30 минута после тога, рачуна се у радно време члана летачке посаде.

Време које је проведено на летачкој дужности на симулатору летења рачуна се у летачку дужност члана летачке посаде.

Рад на уређајима за обуку члана кабинске посаде

Члан 34.

Време које члан кабинске посаде проведе на уређајима од којих зависи стицање или продужење његове потврде о обучености, рачуна се у његово радно време.

Посебне одредбе о организацији радног времена у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи

Члан 35.

Трајање летачке дужности члана посаде ваздухоплова у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи се може продужити за 4 сата под следећим условима:

- да је на лету присутан здравствени радник;
- да је на лету присутан највише један путник који је рођак или неко друго лице блиско повређеном или оболелом;
- да је продуженом трајању летачке дужности члана посаде у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи претходио одмор.

После продуженог трајања летачке дужности при превозу за пружање хитне медицинске помоћи одмор члана посаде се не сме скратити.

Вођа ваздухоплова има право да продужи трајање летачке дужности ради пружања хитне медицинске помоћи за више од 4 сата у случају када је такво прекорачење неопходно да се повређено или оболело лице или орган који се превози ради трансплантације испоруче до аеродрома одредишта и не може се искористити након искрцавања тих лица или органа.

Након продуженог трајања летачке дужности према одредбама из претходног става, члану посаде следи одмор од најмање 48 сати пре следеће летачке дужности у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи.

У случају када се члану посаде ваздухоплова у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи двапут продужи трајање летачке дужности на основу права вође ваздухоплова, а прво од продужења је примењено како би се повређено или оболело лице унело на ваздухоплов, одмор од 48 сати може се одложити до повратка ваздухоплова у базу. У овом случају вођа ваздухоплова може скратити одмор након првог од продужења за три сата или на највише 10 сати, ако се обавља у одговарајућем смештају, у зависности који од периода траје краће.

У периоду од 28 узастопних дана, члану посаде у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи се може највише три пута продужити трајање летачке дужности.

Коришћење подељеног радног времена у сврху продужења трајања летачке дужности у превозу ради пружања хитне медицинске помоћи није дозвољено.

Када се превоз ради пружања хитне медицинске помоћи врши хеликоптером са једним чланом посаде трајање летачке дужности може да се продужи за највише четири сата, док се вршење летачке дужности може продужити више од четири сата само у случају да се у саставу посаде хеликоптера налазе најмање два члана која су оспособљена и овлашћена да врше дужност вође ваздухоплова.

Глава трећа

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ОРГАНИЗАЦИЈИ РАДНОГ ВРЕМЕНА ЧЛАНОВА ПОСАДЕ У ОБАВЉАЊУ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛАТНОСТИ У ЦИВИЛНОМ ВАЗДУХОПЛОВСТВУ

Сходна примена

Члан 36.

Одредбе главе друге сходно се примењују на организацију радног времена, здравствене мере и мере заштите на раду чланова посаде ваздухоплова којима се обављају делатности наведене у овој глави.

Пружање услуга из ваздуха

Члан 37.

Летачка дужност члана посаде ваздухоплова који пружа услуге из ваздуха може да траје најдуже 4 сата и 30 минута у току 24 сата, ако се летачка дужност врши једнократно или најдуже шест сати ако се летачка дужност врши двократно, с тим што први део може да траје најдуже четири сата.

Кад члан посаде ваздухоплова који пружа услуге из ваздуха врши летачку дужност двократно, прекид између првог и другог дела трајања летачке дужности мора трајати најкраће два сата.

Радно време члана посаде ваздухоплова који пружа услуге из ваздуха може да траје највише 12 сати и не може да се продужи.

Члан посаде може током једнократног вршења летачке дужности обавити највише 45 полетања, односно највише 60 полетања током двократног трајања летачке дужности.

Трагање и спасавање

Члан 38.

Летачка дужност члана посаде ваздухоплова који учествује у трагању и спасавању може да траје најдуже 4 сата и 30 минута у току 24 сата, ако се летачка дужност врши једнократно или најдуже шест сати ако се летачка дужност врши двократно, с тим што први део може да траје најдуже четири сата.

Кад члан посаде ваздухоплова који учествује у трагању и спасавању врши летачку дужност двократно, прекид између првог и другог дела вршења летачке дужности мора трајати најмање један сат.

Радно време члана посаде ваздухоплова који учествује у трагању и спасавању може да траје највише 12 сати и не може да се продужи.

Ограничење трајања летачке дужности током школовања и обуке*

*Службени гласник РС, број 93/2009

Члан 39.

Летачка дужност инструктора летења (FI) који оспособљава лица у циљу стицања дозвола за приватне и професионалне пилоте или овлашћења за инструментално летење, може да траје најдуже осам сати у току 24 сата.

При томе, инструктор летења сме да током његовог радног времена које је везано за обуку ради стицања дозвола за приватне и професионалне пилоте и овлашћења за инструментално летење обави највише 40 полетања.

Трајање летачке дужности инструктора за тип ваздухоплова (TRI/CRI) који оспособљава лица ради стицања овлашћења за тип ваздухоплова одређује се у складу са одредбама чл. 13. и 14. овог правилника.

При томе, инструктор за тип ваздухоплова може да током његовог радног времена које је везано за обуку ради стицања овлашћења за тип ваздухоплова обави највише 15 полетања.

Панорамско летење

Члан 40.

Летачка дужност на панорамским летовима може да траје најдуже десет сати у току 24 сата и може да се продужи највише до 2 сата, али само ради позиционирања ваздухоплова из базе или у базу.

Члан летачке посаде сме да, у току вршења летачке дужности на панорамским летовима, проведе највише седам сати за командама ваздухоплова. Ово време може да се продужи за највише два сата, али само ради позиционирања ваздухоплова из базе или у базу.

Члан летачке посаде на панорамским летовима сме да проведе за командама ваздухоплова највише три сата без прекида.

Током трајања летачке дужности на панорамским летовима, члан летачке посаде има право на прекиде који не смеју да трају мање од 30 минута.

Ваздухопловни субјекат је дужан да одреди прекид током летачке дужности на панорамским летовима тако да:

- ако летачка дужност траје краће од три сата, прекид не сме да траје мање од 30 минута;
- ако летачка дужност траје између три сата и шест сати, прекид не сме да траје мање од једног сата;
- ако летачка дужност траје између између шест сати и осам сати, прекид не сме да траје мање од 1 сата и 30 минута;

– ако летачка дужност траје преко осам сати, прекид не сме да траје мање од два сата.

По завршетку летачке дужности на панорамским летовима, члан летачке посаде има право на одмор од најмање 12 сати.

Глава четврта

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења ранијег прописа

Члан 41.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о времену летења, времену летења у дуголинијском саобраћају, времену летења ноћу, дневном радном времену, броју полетања и слетања у току радног времена и дужини дневног одмора чланова посаде ваздухоплова („Службени лист СРЈ”, бр. 51/92 и 38/95).

Завршна одредба

Члан 42.

Овај правилник ступа на снагу 28. марта 2009. године.

Број 1/0-01-0002/2008-007

У Београду, 13. октобра 2008. године

Савет

Председник,

Милутин Мркоњић, с.р.

Прилози

[Прилог I- Извештај вође ваздухоплова о продужењу времена летачке дужности](#)

[Прилог II - Извештај вође ваздухоплова о скраћењу одмора](#)